

Tema om sproglægtskab

Formål:	<p>At give eleverne en fornemmelse for historiske og geografiske sammenhænge mellem sprog</p> <p>At give eleverne indblik i og mulighed for kritisk at reflektere over sprogpolitik og sprogbrug</p> <p>At bidrage til elevernes udvikling af tvær sproglige gættestrategier</p>
Sprogligt fokus:	<p>ordforråd</p> <p>læringsstrategier</p> <p>sprogbrug</p> <p>sproghistorie</p>
Opmærksomhedspunkter	<p>Skabe rum for kritisk refleksion i forhold til hhv. låneord (Benny Andersen), sprogsamfund og sprogpolitik (EU).</p> <p>Eleverne arbejder undersøgende med de parallelle tekster og det er vigtigt, at de når at arbejde med hver enkelt tekst, før den næste udleveres.</p>

Materialer:

Elevark 4 (hvis tysk som 2. fremmedsprog)
 Elevark 5 (hvis fransk som 2. fremmedsprog)
 Elevark 6
 Vendespil (brikker)
 Sprogfamiliespillet (arbejdsspørgsmål)

Forslag til dagsplan:

- Som introduktion til temaet kan I vælge at læse Benny Andersens digt *Verdensborger i Danmark* og diskutere følgende spørgsmål:
  - Hvad handler digtet om?
  - Hvad mener forfatteren om de mange udenlandske ord?
  - Er I enige? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Den sproglige detektiv – arbejde med tvær sproglige gættestrategier. Arbejde i grupper med de parallelle tekster fra menneskerettighedserklæringen. Brug **elevark 4**, hvis eleverne har tysk, og **elevark 5** hvis de har fransk.

Elevark 4 & 5: den sproglige detektiv

De vigtigste mål med opgaven er:

- at eleverne oplever, hvor meget de kan forstå med udgangspunkt i deres eksisterende sproglige ressourcer
- at eleverne fornemmer, at **nogle sprog kan læses "gennem" andre beslægtede sprog**
- at eleverne fornemmer, at der kan være nogle regelmæssigheder i forskellene mellem ordene på de beslægtede sprog.

For at øvelsen kan virke optimalt, **skal eleverne kun have et sprog udleveret ad gangen** og uden navnet på sproget (jf. spsm. 7), altså først sprog 1, derefter sprog 2 og så videre, så det kan være en fordel at klippe arkene på forhånd. På denne måde bevæger de sig fra det fremmedartede til det mere velkendte og skulle gerne opleve **en øget grad af transparens** samt at de kan forstå mere, end de forventer. Formålet er både at fremme elevernes brug af **gættestrategier** og eksisterende sproglige ressourcer, og at gøre dem opmærksomme på sproglægtsskaber.

Tekstuddragene stammer fra FN's hjemmeside, hvor Menneskerettighedserklæringen er oversat til en lang række sprog. Elevark 8 tager udgangspunkt i samme tekst (Menneskerettighedserklæringen artikel 1 & 2), men arbejder med sammenligning af de nordiske sprog og inddragelse af andre sprog gennem video og lyd.

NØGLE	SPROG 1	SPROG 2	SPROG 3	SPROG 4	SPROG 5
Elevark 4	afrikaans	nederlandsk	niederdeutsch	tysk	dansk
Elevark 5	rumænsk	fransk	spansk	engelsk	dansk

Denne aktivitet er ret tidskrævende, men for at få det optimale ud af den, er det nødvendigt, at eleverne arbejder i hvert fald 5-7 minutter med hver tekst, og at de udfylder skemaet på arket.

3. Vendspil med beslægtede ord

Vendspil & arbejdsark sprogfamiliepillet

- Print arkene som 2-siders print. Klip brikkerne ud og giv dem til eleverne** - det er vigtigt ikke at vende dem om, men kun se på ordene på de forskellige sprog. På bagsiden står sprogets navn, og det fungerer så I bagefter kan tjekke, om eleverne har samlet sprogene korrekt
- Udlever arbejds spørgsmål (sprogfamiliepillet)**

- c. Hjælp eleverne til at holde fokus på opgaven undervejs: gå punktvis frem i forhold til vejledningen og fokusere på forholdet mellem ordene (ligner de hinanden på tværs af sprog) snarere end på at gætte hvilke sprog der er tale om.
- d. Find et stort kort over Europa og verden, og hjælp eleverne til at placere sprogene derpå.
- e. Der er to pointer med denne aktivitet: dels at opdage, at ordene faktisk ligner hinanden (og måske fornemme hvordan lydene forandrer sig fra sprog til sprog) og at se, hvordan sprog fra de samme sprogfamilier er spredt over store geografiske afstande.
- f. Saml op på klassen. Kan eleverne finde ligheder mellem sprog fra samme sprogfamilie? Hvad fortæller det jer om sprogenes historie? Brug evt nedenstående skema som baggrund for en snak om sprogfamilierne.

Oversigt over sproglægtskab			
Sprog	Sprogstamme	Sprogfamilie	
Tysk	Germansk	Indo-europæisk	
Engelsk			
Oldgermansk			
Dansk			
Fransk	Romansk		
Spansk			
Latin			
Sanskrit	Indisk		
Finsk	Finsk-permisk		Finno-ugrisk
Samisk			
Ungarsk	Ugrisk		

4. Arbejde med Elevark 6: sprogtræerne i sprogskoven (Anslået tidsforbrug 15 min)

Elevark 6: sprogtræerne i sprogskoven

Dette ark bør **printes i stor størrelse** eller vises på tavlen fra dette link:

<https://eurotalk.com/blog/2015/06/03/the-language-forest-how-are-world-languages-related/>

I sprogfamiliespillet arbejdede eleverne med en stor og kendt sprogfamilie (den indo-europæiske) og med en mindre velkendt (den finno-ugriske). Imidlertid er der mange andre sprogfamilier, som det i en flersprogethedsdidaktisk kontekst giver god mening at inddrage, ikke mindst fordi nogle elever måske taler sprog, der tilhører **andre sprogstammer og dermed andre træer i sprogskoven**.

Aktivitet

- Placer/highlight sprogene fra gættestrategierne på træet (evt. klassens sprogtræ)
- Se på sprogtræerne. Er alle klassens sprog med?

Opfølgende arbejde

- Lad eleverne finde deres flersprogede ordliste fra Elevark 4 & 5 frem.
- Instruktion: Kig på de ord, der ligner hinanden. Er de mon beslægtede? Begrund jeres svar.
- Er der nogen systematiske forskelle mellem ordene på de forskellige sprog? Diskuter dem med hinanden.